

Europautvalget

INFORMASJONSPAKKE FRA FAGGRUPPE PÅ EØS/EU

27. JANUAR 2026

Det vises til innkalling til møte i Stortingets europautvalg, sendt 21. januar. Møtet finner sted 27. januar. Fra regjeringen deltar utenriksminister Espen Barth Eide og næringsminister Cecilie Myrseth. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet bakgrunnsinformasjonen knyttet til saker på dagsorden.

Næringsministeren vil redegjøre for:

- EUs arbeid med å styrke sin konkurransevne og økonomiske sikkerhet, som er av betydning for Norge. EU-initiativer som vil omtales særlig, er handlingsplanene for hhv. kjemisk industri og kritiske råvarer (RESourceEU), herunder en ny allianse for kritiske kjemikalier
- Forslaget om et europeisk konkurranseefnefond
- Arbeidet med handelsavtaler

Utenriksministeren vil redegjøre for:

- WTOs ministerkonferanse i Kamerun i mars
- Prioriteringene for Norges formannskap i EFTAs faste komite første halvår 2026
- Status for regelverket knyttet til grenseverdier for forurensende stoffer i næringsmidler (kadmium i løk), som ble trukket fra EØS-komiteens møte 5. desember
- Holdbarhetsmerking for egg der Norge har bedt om en tilpasningstekst og venter på tilbakemelding fra Kommisjonen

Rettsakter:

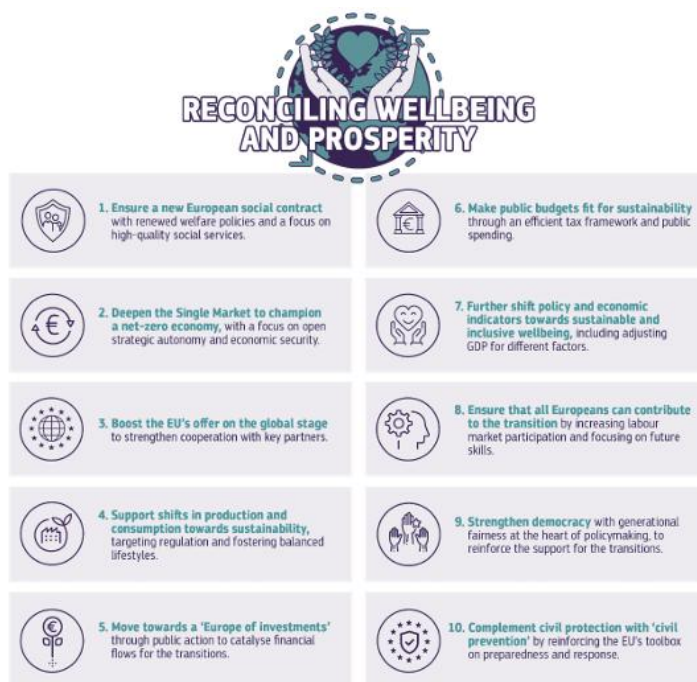
- Aktuelle rettsakter for møtet i EØS-komiteen 6. februar

Næringsministeren vil redegjøre for:

EUs arbeid med å styrke sin konkurranseevne og økonomiske sikkerhet, som er av betydning for Norge, herunder særlig handlingsplanen for kjemisk industri og kritiske råvarer, og en ny allianse for kritiske kjemikalier

Allerede sommeren 2023 presenterte Kommisjonen en rekke politikkdokument som analyserte ulike forhold ved EUs økonomiske sikkerhet (jf. omtale i [EU/EØS-nytt 29. august 2023](#)). En av disse, [Strategic Foresight Report «Sustainability and wellbeing at the heart of Europe's Open Strategic Autonomy»](#), foreslår konkrete tiltak for å fremme en bærekraftig utvikling og imøtekomme EUs sosiale og økonomiske utfordringer. Slik oppsummeres hovedmål (s.20):

Med meddelelsen «[European Economic Security Strategy](#)» fra 2023 etableres et rammeverk for å vurdere EUs økonomiske sikkerhet på fire hovedområder:

- forsyningskjedenes motstandskraft, inkludert energisikkerhet
- fysisk sikkerhet og cybersikkerhet tilknyttet kritisk infrastruktur
- teknologisikkerhet og teknologilekkasje
- økonomisk avhengighet eller økonomisk tvang

Her er anslaget at selv om EU har gjort mye for å håndtere utfordringer de siste årene, så trenger EU nå en ny strategisk tilnærming til økonomisk sikkerhet. Videre suksess vil avhenge av tre prioriteringer: (i) å styrke konkurranseevnen ved å gjøre økonomien og forsyningskjedene mer robuste, (ii) å beskytte EU mot økonomiske sikkerhetsrisikoer (ved verktøy som handelsbeskyttelse, screening av utenlandske direkteinvesteringer, eksportkontroll og å hindre bruk av økonomisk avhengighet og økonomisk tvang) og (iii) å samarbeide med et bredest mulig spekter av land som deler EUs sikkerhetsutfordringer eller interesser. Å ha en stor geoøkonomisk verkøykasse blir viktig. Inngåelse av frihandelsavtaler og ulike partnerskap skal fremmes.

I strategien redegjør Kommisjonen for en rekke tiltak (jf. oppsummering på s. 14) som senere skal følges opp med konkrete initiativ, eksempelvis [kommisjonsanbefalingen om kritiske teknologier](#) og ikke minst [den økonomisk sikkerhetspakken fra 2024](#). Denne pakken inkluderer fem

initiativ: Et forordningsforslag om forbedret screening av utenlandske investeringer i EU, hvitbøker om henholdsvis (i) eksportkontroll, (ii) utgående investeringer og (iii) alternativ for å fremme støtte til forskning og utvikling som involverer teknologi som kan brukes til både sivile og militære mål. Pakken er nærmere omtalt i [EU/EØS-nytt 30. januar 2024](#).

I [februar 2024](#) la [Kommisjonen](#) frem [meddelelsen «Advanced Materials for Industrial Leadership»](#). Strategien skisserer en rekke tiltak for å fremme EUs industrielle lederskap innen avanserte materialer. [Det overordnede formålet er å etablere et dynamisk, sikkert og inkluderende materialøkosystem i Europa](#). Meddelelsen bygger på og komplementerer andre politikkdokument og lovgivning på området, som [Grønn klimanøytral industristrategi 2023](#) og rettsakter som [forordningen om etablering av et rammeverk for å sikre en sikker og bærekraftig forsyning av kritiske råvarer \(CRMA\)](#) (ligger til vurdering for innlemmelse i EØS) og [forordningen om etablering av et rammeverk for å styrke Europas industrielle produksjonssystem for nullutslippsteknologier \(NZIA\)](#) (ligger til vurdering for innlemmelse i EØS).

Kommisjonens prioriteringer, arbeidsprogram og konkurranseevnekompass

I [Ursula von der Leyens politiske retningslinjer for 2024-2029](#) (omtalt i [EU/EØS-nytt 29. august 2024](#)) er «bærekraftig velstand og konkurranseevne» en hovedprioritet. Kommisjonen trekker på [Mario Draghi-rapporten](#) (om konkurransekraft) og [Letta-rapporten](#) (om det indre marked) i sitt arbeid. [Kommisjonens arbeidsprogram for 2026](#) (omtalt i [EU/EØS-nytt 22. oktober 2025](#)) bærer tittelen «Europe's Independence Moment», og fokuserer på sikkerhet og et mer suverent og uavhengig Europa. Kjerneprioriteringer for øvrig er oppfølging av Draghi-rapporten med fokus på økt konkurranseevne og forenkling av EUs lovgivning. [I alt 38 nye politikk mål \(med tilhørende initiativ\) annonseres](#). Blant disse er «A new plan for Europe's sustainable prosperity and competitiveness» med 14 tilhørende initiativ (se vedlegg I). En styrking av Europas industri-base og strategiske industrisektorer gjennom en ny «[Industrial Accelerator Act](#)», «[Advanced Materials Act](#)», «[Cloud and AI Development Act](#)», [en ny rettsakt for sirkulærøkonomi](#), «[EU Quantum Act](#)», en europeisk innovasjonslov («Innovation Act») og [opprettelse av et 28. regime](#) er blant disse. Sistnevnte er også fremhevet i [felleserklæringen fra Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen om politiske prioriteringer for 2026](#) (se s. 6). Her fremgår også hvilke forenklingstiltak som skal prioriteres i 2026 for å fremme økt konkurranseevne (jf. [Kommisjonens forenklingssagenda for 2026](#)).

[Med meddelelsen «Competitiveness Compass» som ble lagt frem 29. januar 2025 etablerer Kommisjonen økt konkurranseevne som et overordnet politisk mål. Kompasset \(Europalov\)](#) er derfor også en overordnet ramme for Kommisjonens arbeid for 2024-2029. Kompasset søker å kombinere industripolitikk, investeringer og reformer rundt en felles visjon, der en komponent forsterker den andre. Med planen vil Kommisjonen gjenopplive en dynamisk økonomi i EU. «We have the political will. What matters is speed and unity. (...) All Member States agree on this. So, let's turn this consensus into action», sa Ursula von der Leyen da hun presenterte planen.

Kompasset fokuserer på tre hovedområder (i) innovasjon, (ii) avkarbonisering og konkurranseevne og (iii) reduksjon av EUs avhengighet og økt økonomisk sikkerhet (jf. nærmere omtale av de enkelte områdene i [EU/EØS-nytt 31. januar 2025](#)). Her er det mange berøringspunkt med norske interesser. Kompasset omtaler en rekke initiativ (planer, strategier og rettsakter) på et overordnet nivå. Blant tiltakene som ble annonsert i meddelelsen var blant annet «[Clean Industrial Deal](#)» (Europalov) og [handlingsplanen for rimelige energipriser](#) (omtalt i [informasjonspakken til Europautvalget 6. mars 2025](#)). [Da energiminister Terje Aasland orienterte Europautvalget om arbeidet med disse initiativene i fjor, sa han at «Tiltakene \(...\) vil berøre Norge. Vi går nå nøye gjennom de foreslåtte tiltakene for å identifisere elementer som påvirker våre interesser.» Norge inngikk som kjent også et grønt strategisk industripartnerskap med EU i 2024](#), som tar utgangspunkt i regjeringens [Grønt industriløft](#) og sektorene som inngår der.

Kommisjonen har også foretatt en rekke andre grep for å styrke europeisk konkurranseevne. «*EU Startup and Scaleup Strategy*» (omtalt i [EU/EØS-nytt 28. mai 2025](#)) som ble lagt frem i fjor skal gjøre Europa til en attraktiv destinasjon for oppstartsbedrifter og legge til rette for videreutvikling av globale, teknologidrevne og innovative selskaper med base i Europa. Strategien redegjør for en rekke tiltak som berører det indre marked knyttet til innovasjon, finansiering og kompetanse, herunder etableringen av et [Scaleup Europe-fond](#). Fondet vil fokusere på vekstkapi- tal og investeringer i et bredt spekter av europeiske teknologiselskaper. For mer informasjon, se [Q and A](#).

Handlingsplanen RESourceEU

EU arbeider med nye verktøy for økonomisk sikkerhet. Den 3. desember 2025 la Kommisjonen frem en [ny EU-strategi \(meddelelse\) for styrket økonomiske sikkerhet \(Europalov\)](#) og [RESour- ceEU - «Accelerating our critical raw materials strategy to adapt to a new reality» \(Europalov\)](#). Den nye EU-strategien om økonomisk sikkerhet er en direkte oppfølging av strategien fra 2023. Kommisjonen påpeker at «*Siden vedtagelsen af 2023-strategien er behovet for, at EU handler med større dristighed, hurtighed og i fællesskab, imidlertid blevet endnu større*», og en mer proaktiv holdning skal prege politikken. Kommisjonen har utarbeidet en oversikt over hvordan økonomisk sikkerhet kan fremmes gjennom seks (ikke-uttømmende) hovedområder, jf. [illustrasjon på s. 3](#). Et av hovedområdene omhandler sektorspesifikk kapasitet (her nevnes Resour- ceEU), som «*vil blive anvendt til at opbygge EU's egen kapacitet og strategiske kapacitet på de højriskoområder, der er udpeget i risikovurderingsprocessen.*» Basert på 2023-strategien har Kommisjonen identifisert seks høyrisikoområder (se s. 6) som skal være i fokus. Et av disse er styrking av forsyningskjedenes motstandskraft og å bekjempe strategisk avhengighet.

[RESourceEU](#) skal bidra til å sikre tilgang på kritiske råvarer og redusere avhengigheten av tredje- land. Kritiske råvarer er avgjørende for europeisk konkurranseevne og sektorer som ren energi, digitalisering og forsvar, og EU er fortsatt sterkt avhengig av import. Diversifisering av forsyn- ningen av kritiske råvarer må bli en av EUs viktigste politiske prioriteringer i årene som kom- mer, fremhever Kommisjonen. Overordnede mål i RESourceEU er å (i) beskytte europeisk indu- stri mot geopolitiske sjokk og prissjokk, (ii) fremme [CRM-prosjekter](#) ved å redusere risiko ved investeringer og fremme tillatelser og å (iii) samarbeid med likesinnede land for diversifisering av forsyningskjeder.

I [EU/EØS-nytt 10. desember 2025](#) gis en nærmere omtale av disse målene, herunder opprettel- sen av et europeisk senter for kritiske råvarer som skal spille en sentral rolle i å styre tiltak og fi- nansiering, [en ny finansieringshub som skal redusere risiko ved investeringer, koordinere finan- sieringskilder og bidra til å fremme CRM-prosjekter i EU og i partnerland](#) og forslag om [enklere tillatelser for CRM-prosjekt for å muliggjøre rask utrulling](#): «*a proposal on environmental per- mitting acceleration, which will include provisions to accelerate permitting for CRM projects.*» [Forslag om en målrettet endring av rammeverket for kritiske råvarer \(CRMA\) som ledsager RE- SourceEU](#) er markert EØS-relevant av Kommisjonen. [Regjeringen har besluttet å innlemme CRMA i EØS, og det nye endringsforslaget antas derfor relevant for Norge.](#)

[RESourceEU](#) redegjør også for tiltak for å fremme raskere diversifisering av forsyningskjeder, og støtte til [strategiske prosjekter](#) (se eksempelvis informasjon [om to norske prosjekter](#) under CRMA). Selv om RESourceEU skal støtte alle kritiske råvarer, er umiddelbart fokuset på å styrke verdikjedene for sjeldne jordartsmetaller, permanentmagneter, batteriråvarer og forsvarsrela- terte råvarer, gitt deres strategiske betydning. I [dokumentet «The Next Steps»](#) redegjør Kommi- sjonen for øvrige initiativ (*bruk av eksisterende virkemidler og nye, planlagte tiltak*). Hovedtil- tak fremgår på s. 11-12, s. 14, s.16 og s. 17 i handlingsplanen.

Her fremgår det at Kommisjonen i løpet av våren vil foreslå «*a targeted measures on aluminium scrap.*» Når det gjelder mulige kommende [restriksjoner på eksport av skrap](#) viser vi til omtale i

[EU/EØS-nytt 19. januar 2025 om initiativet](#). Dersom EU beslutter å begrense eksporten av skrapmetall er dette et handelstiltak som vil kunne ramme Norge.

Handlingsplanen for kjemisk industri

[Kommisjonen la den 8. juli 2025](#) frem en [handlingsplan for kjemikalieindustrien for å styrke moderniseringen av EUs kjemikaliesektor og dens konkurranseevne](#) (jf. omtale i [EU/EØS-nytt 25. august 2025](#)). Kjemisk industri omtales i handlingsplanen som «*the industry of the industries*». Som EUs fjerde største produksjonsindustri bidrar den til over 96 % av produserte varer, og kjemikalier er avgjørende for et bredt spekter av bruksområder i strategiske sektorer som forsvar, ren teknologi og digitalisering. Handlingsplanen er svar på utfordringer kjemiindustrien står overfor, og adresserer blant annet høye energikostnader, global konkurranse og svak etterspørsel. Planen bygger på [EUs kompass for konkurranseevne](#), [Ren industriplan](#) og en såkalt «*strategisk dialog*» med kjemiindustrien som ble avholdt i mai 2025. Formålet med handlingsplanen er å opprettholde kritisk produksjon i EU, åpne nye markeder og beskytte industrien (oppsummering av tiltak fremgår på s. 7). Kommisjonen oppsummerer tiltakene slik:

- (i) **Økt motstandskraft og like konkurransevilkår:** Kommisjonen vil opprette [en allianse for kritiske kjemikalier](#), sammen med EU-land og interessenter, for å håndtere risikoen for nedleggelser i sektoren. Alliansen vil samordne investeringsprioriteringer, koordinere EU- og nasjonale prosjekter, inkludert viktige prosjekter av [felles europeisk interesse \(IPCEIs\)](#), og støtte kritiske produksjonssteder i EU for å fremme innovasjon og regional vekst. ([Se s. 5 for nærmere detaljer](#)).
- (ii) **Rimelig energi og avkarbonisering:** Kommisjonen vil gjennomføre [handlingsplanen for rimeligere energi](#) for å bidra til å redusere høye energi- og råvarekostnader. [En høring om forbedring av kjemisk resirkulering ble også lagt frem for engangsdrikkeflasker av plast](#). (Liste over øvrige tiltak fremgår på s. 9 i planen)
- (iii) **Ledende marked, grønn skatt og innovasjon:** Handlingsplanen fremhever finanspolitiske insentiver og tiltak for å øke etterspørselen etter rene kjemikalier. Den kommende «*Industrial Decarbonisation Accelerator Act*» vil fastsette EUs innholds- og bærekraftsregler for å støtte markedsvekst og investeringer i ren teknologi. Her fremheves også [bioøkonomistrategien](#) og den kommende «Circular Economy Act» som skal øke EUs ressurseffektivitet, kjemisk resirkulering og styrke markedet for biobaserte og resirkulerte alternativ til fossilbaserte innsatsmaterialer. (Oppsummering av tiltak fremgår på s. 12, 13 og 14).
- (iv) **Tiltak mot PFAS** (*per- og polyfluorerte alkylstoffer: syntetiske kjemikalier kjent for sine vann-, fett- og smussavstøtende egenskaper*): I planen bekrefter Kommisjonen sin forpliktelse til å minimere PFAS-utslipp, samtidig som fortsatt bruk i kritiske applikasjoner sikres «*where no alternatives are available*».

Planen ledsages av [en forenklingsspakke for kjemikalier](#) som har som mål å ytterligere forenkle EUs kjernelovgivning om kjemikalier, sammen med et [forslag om å styrke Det europeiske kjemikaliebyrået \(ECHA\)](#). Dette [forslaget har som formål å gi ECHA et selvstendig rettslig rammeverk for å gi mer fleksibilitet i styringen av byrået, effektivisere arbeidet og sikre finansiell stabilitet](#). Det ene [forslaget \(Europalov\)](#) i forenklingsspakken endrer [forordningen om klassifisering, merking og emballering av farlige stoffer \(revisjon 2024\)](#) og det andre [forordningsforslaget](#) endrer [forordningen om klassifisering, merking og emballering av farlige stoffer fra 2008](#), [kosmetikkforordningen fra 2009](#) og [gjødselforordningen fra 2019](#). Begge forslagene er merket EØS-relevante. For ytterligere informasjon, se: [Q and A](#) | [Fakta-ark](#).

Ny allianse for kritiske kjemikalier

[Et sentralt element i handlingsplanen for kjemisk industri er opprettelsen av en allianse for kritiske kjemikalier. Alliansen ble lansert den 28. oktober](#). Alliansen skal samle Kommisjonen, EU-land, industrien og andre relevante aktører tilknyttet kjemisk industri (*bl.a. regionale myndigheter, organisasjoner, investorer, akademia*) for å drøfte og finne løsninger på de viktigste ut-

fordringene i næringen. Alliansens hovedoppgaver vil være å (i) fastsette kriterier for å identifisere kjemisk produksjon og kjemiske basisprodukter som er kritisk viktige for europeisk økonomi, (ii) kartlegge «kritiske molekyler» (basisprodukter) som kan ha nytte av styrket handelsovervåkning og støtte og (iii) bidra til å samordne EUs og medlemslandenes investeringsprioriteter, og styrke koordineringen mellom EUs støtteordninger og nasjonale prosjekter. ([Regjeringen.no](https://regjeringen.no))

[Norge deltar nå i den nye alliansen for kritiske kjemikalier](#). Tirsdag 13. januar 2026 deltok representanter fra Nærings- og fiskeridepartementet, Norsk Industri, Forbundet Styrke og flere ledende norske selskaper innenfor kjemisk industri på alliansens [første generalforsamling](#). Tema var alliansens arbeidsform og prioritering av innsatsområder fram mot sommeren 2026.

Forslaget om et europeisk konkurranseevnefond

«Deltakelse i EU-programmer er viktig for bedrifter, forskningsmiljøer og offentlige aktører, blant annet fordi det gir tilgang til kompetanse, nettverk, infrastruktur og markeder. Det er imidlertid viktig å gjøre en helhetlig vurdering av programforslaget og nytten av norsk deltakelse, før vi tar endelig stilling til deltakelse i hele eller deler av konkurranseevnefondet.» Det skriver næringsminister Cecilie Myrseth bl.a. i sitt svar [8. januar i år på et skriftlig spørsmål fra Abid Raja \(V\)](#). Han spurte om hva som «er Norges strategi for å sikre norsk assosiering til EUs konkurranseevnefond (ECF)?»

Det var 16. juli i fjor at [forslaget til en forordning om å etablere et europeisk konkurranseevnefond ble lagt fram av Europakommisjonen](#). Dette kom samtidig som forslaget til EUs nye langtidsbudsjett (Multiannual Financial Framework, MFF) for perioden 2028-2034 og andre tilhørende programmer. [Utenriksministeren orienterte om dette på møtet i Europautvalget 23. oktober i fjor](#). Han viste til at Utenriksdepartementet leder en interdepartemental koordineringsgruppe som skal vurdere deltakelse i programmene. Han sa det er viktig «å være åpen om de utfordringer vi ser. Dette blir kostbart, selv om Kommisjonens foreslåtte budsjettøkning kan komme til å bli forhandlet ned av medlemstatene. Mange av forordningsutkastene har også bestemmelser om EU-preferanse og begrensninger i deltakelse for tredjeland. ... Det er også uklarheter om ivaretagelsen av EØS-avtalen når vi skal delta i styringen av programmene.» Videre sa han at «En annen utfordring er at noen av forordningsutkastene til programmene er mindre detaljerte enn vi er vant til.»

I sitt forslag til nytt langtidsbudsjett foreslår Kommisjonen færre og større programmer. Sentralt i dette er det foreslåtte konkurranseevnefondet på 409 milliarder euro som skal samle nesten samtlige aktiviteter i 13 nåværende programmer:

- Innovation Fund
- InvestEU
- Digital Europe Programme
- European Defence Programme
- EU4Health
- Act in Support of Ammunition Production (ASAP)
- European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act (EDIRPA)
- European Defence Industry Programme
- European Space Programme
- ISIS2
- Single Market Programme (SME Strand)
- Connecting Europe Facility – Digital
- LIFE – Circular Economy and Clean Energy Transition strands in Particular

Kommisjonen signaliserte tidligere at den også vurderte å inkludere forskningsprogrammet Horisont Europa (2028-2034) i dette nye fondet. I det endelige forslaget foreslås [Horisont Europa videreført som et frittstående program med et budsjett på 175 milliarder euro](#). Dette er en økning fra [93,5 milliarder euro i nåværende periode](#) (tall i løpende priser).

Norge deltar i dag i de fleste av programmene som er foreslått inkludert i konkurranseevnefondet i tillegg til forskningsprogrammet. To unntak er miljøprogrammet LIFE som Norge ikke har ønsket å delta i og satellittprogrammet Iris2 (Secure Connectivity) som Norge lenge har forhandlet med EU om norsk deltakelse i.

[Forsknings- og høyere utdanningsminister Sigrun Aasland redegjorde for forslaget til forskningsprogrammet og utdanningsprogrammet Erasmus+ på møtet i Europautvalget 27. november i fjor](#). Hun sa blant annet at forslaget til «Horisont Europa er ... tett koblet til det nye europeiske Konkurranseevnefondet gjennom tematiske prioriteringer og gjennom noe felles regelverk, dels felles styringsstrukturer og muligheter for at prosjektet kan finansieres gjennom begge programmene.»

Koblingen mellom fondet og forskningsprogrammet gjelder spesielt fire tematiske vinduer knyttet til (i) ren energiomstilling og avkarbonisering, (ii) digital omstilling, (iii) helse, bioteknologi, landbruk og bioøkonomi og (iv) forsvar og romfart. Dette er prioriterte satsinger i konkurranseevnefondet og de fire vinduene er også reflektert i prioriteringene knyttet til konkurranse i en av de fire pilarene i Horisont Europa. Det er lagt opp til at til sammen 68 milliarder euro i denne pilaren skal styres fra konkurranseevnefondet. Det er uklart hvordan denne styringen skal skje og hvordan aktiviteten i fondet og forskningsprogrammet skal koordineres.

Forslaget til konkurranseevnefond er til behandling både i Europaparlamentet og Rådet, jf. også dette [bakgrunnsnotatet fra Europaparlamentets utredningstjeneste](#). I [Europaparlamentet er det industri-, forsknings- og energikomiteen \(ITRE\) som har ansvaret for forslaget](#). Saksordførere er Christian Ehler (EPP, Tyskland) og Dan Nica (S&D, Romania). Det er en rekke komiteer som er ventet å gi innspill til ITREs behandling. I Rådet behandles forslaget i en egen undergruppe under ad hoc arbeidsgruppen for langtidsbudsjettet. [Det daværende danske formannskapet la 27. november fram et statusdokument for behandlingen i undergruppen så langt](#). Det har bl.a. kommet innvendinger mot styringssystemet som er foreslått, forslag om klargjøring på enkelte punkter, inkludert forholdet til forskningsprogrammet. Mange har bedt om enklere administrative regler og større vekt på små og mellomstore bedrifter og mobilisering av privat kapital. Det er vist til at detaljene knyttet til de tematiske vinduene er blant temaene som må drøftes videre. Det er ikke ventet at langtidsbudsjettet og dermed fondet vil bli vedtatt før sent i 2027.

Både Horisont Europa og konkurranseevnefondet er åpent for hel eller delvis assosiering fra tredjeland. I forslaget til konkurranseevnefond er det spesifisert at for EØS-EFTA-landene skal dette skje i samsvar med bestemmelsene i EØS-avtalen. Forsvarsdelen av fondet er forbeholdt EØS-EFTA-land og Ukraina. [EØS-EFTA-landene la 18. november i fjor fram en kommentar om horisontale spørsmål knyttet til forslagene til EU-program for neste periode](#). Kommentaren viser bl.a. til rettighetene EØS-avtalen gir til deltakelse i programmene og ber om at dette presiseres gjennom endringer i de foreslåtte forordningene som regulerer programmene. Kommentaren uttrykker også bekymring for noen av kravene som er foreslått for å kvalifisere til deltakelse og sier EØS-EFTA-landene må også få tilgang til alle styrende organer.

Det er ikke utarbeidet EØS-notat om forslaget, men næringsministeren skriver i svaret til Raja at det er «viktig å gjøre en helhetlig vurdering av programforslaget og nytten av norsk deltakelse, før vi tar endelig stilling til deltakelse i hele eller deler av konkurranseevnefondet.» Hun skriver at «Konkurranseevnefondet omfatter flere statsråders sektoransvar. Nærings- og fiskeridepartementet koordinerer arbeidet med konkurranseevnefondet.» Hun viser til at det er satt i gang

flere evalueringer og at det er gjennomført et innspillsmøte om konkurranseevnefondet og Horisont Europa. [Det har kommet en rekke skriftlige innspill fra ulike aktører etter dette møtet.](#)

Næringsministeren skriver videre i sitt svar at «Norske myndigheter må gi en foreløpig tilbakemelding til Europakommisjonen om norsk deltakelse i programmene i februar 2027. Regjeringen vil ta stilling til norsk deltakelse i hvert enkelt program, etter at EU har gjort endelig vedtak for ny programperiode. Innlemmelsen av rettsaktene om programmene i EØS-avtalen vil finne sted etter beslutning i Stortinget. Spørsmål om norsk deltakelse og tilhørende kostnader behandles i den ordinære budsjettprosessen.»

Arbeidet med handelsavtaler

Det regelstyrte globale handelssystemet ser nå ut til å utfordres av en særdeles tilspisset geopolitisk situasjon og av vedvarende stormaktrivalisering knyttet til teknologi, kritiske råvarer og infrastruktur.

Den siste ukes handlinger fra president Trump understreker og forsterker denne utviklingen. Trumps handelsrelaterte trusler mot sine allierte har gjort den geopolitiske situasjonen mer preker fordi handel brukes som maktmiddel.

Handel har lenge vært brukt geopolitisk og har vært knyttet særlig til økonomisk sikkerhet. Da Trump innførte en første runde med toll i fjor, var argumentasjon i stor grad basert på nasjonal økonomisk sikkerhet, og begrunnet i et opplevd amerikansk behov for økonomisk «rebalansering». Selv om USAs handelspartnere ikke delte dette synet, var responsen fra de fleste handelspartnere relativt begrenset, med handelspolitiske mottiltak fra noen få (Canada og Mexico som de tettest integrerte økonomiene med USA, og fra Kina), mens de fleste land ikke kom med motiltak, men heller forsøkte å forhandle økonomiske avtaler med Trump for å redusere straffetollen. Dette gjaldt blant annet EU, Storbritannia og Sveits, samt viktige partnere i Asia som Japan og Sør-Korea. Disse avtalene forpliktet i mange tilfeller motparten til omfattende investeringer i USA.

Nå ser motivasjonen til Trump, og situasjonen ut til å være radikalt endret. Denne uken truet USA for første gang NATO-allierte i Europa med straffetoll dersom de motsatte seg Trumps ønske om å ta full kontroll over Grønland. Videre truet [Trump Frankrike med 200 % straffetoll på visse franske produkter etter at Frankrike takket nei til å sitte i Trumps nye «fredsråd».](#)

[Statsminister Støre uttalte at «trusler om toll ikke hører hjemme i denne saken» og har understreket at «det er bred enighet i Nato-kretsen, 32, land, også med USA, om behovet for å styrke sikkerheten i Arktis, inkludert Grønland».](#) Norge har også gjentatt sin støtte til Kongeriket Danmark.

Den siste ukens utvikling førte til hektisk internasjonal møtevirksomhet, inkludert i Davos under World Economic Forum, i NATO og i EU. I EU [stemte Europaparlamentet på onsdag for å utsette sin behandling av avtalen med USA fra i fjor sommer](#), og diskusjonen gikk høyt både i parlamentet og i medlemslandene om muligheten for å bruke den såkalte «handelsbazookaen», eller EUs nye antitvang-instrument, mot USA (se mer om instrumentet lenger ned).

Men etter at [Trump i sin tale til World Economic Forum onsdag avblåste handelstruslene mot sine europeiske NATO-allierte, signaliserte presidenten i Europaparlamentet at de nå mest sannsynlig ville gå videre med sin samtykkebehandling av avtalen med USA allikevel. EUs toppledere samlet seg til et ekstraordinært møte i Brussel torsdag kveld for å diskutere forholdet til USA.](#) Der skal det også ha vært signal om at man nå ønsker å gå videre med ratifisering av avtalen med USA. Det skal også ha vært lite snakk om bruk av «handelsbazookaen» etter at den umiddelbare trusselen fra USA var borte. Samtidig skal det ha vært enighet om at man nå var kommet til [et](#)

[veiskille hvor EU i enda større grad må stå sammen og vise felles styrke mot eksterne utfordringer og trusler](#). Den danske statsministeren sa etter møtet at *“When Europe is not divided, when we stand together, and when we are clear and strong, also in our willingness to stand up for ourselves, then results will show. I think we have learned something in the last days and weeks.”*

EUs fokus på økt konkurransekraft og økonomisk sikkerhet

Den geopolitiske utviklingen de siste årene har resultert i at EU bestreber seg på økt strategisk autonomi og økonomisk sikkerhet, og bruker handelspolitikken mer bevisst for å oppnå dette. Økt konkurransekraft er blitt et helt avgjørende mål med alt EU gjør. Det skal oppnås blant annet gjennom en ny industriell giv, forenkling av regelverk, og en kombinasjon av en offensiv (nye markeder) og defensiv (beskytte EUs egen industri) handelspolitikk.

For å sikre tilgang til kritiske råvarer og digital teknologi, var Draghi i sin rapport om konkurransekraft høsten 2024 spesielt opptatt av at EU må inngå nye handelsavtaler og industrielle partnerskap med relevante og ressursrike partnerland. EU har allerede en handelsstrategi hvor omfattende avtaler med strategiske partnere står sentralt, men ønsket er nå å gjøre handelspolitikken enda mer geopolitisk og inngå avtaler for særlig å ivareta det økende behovet for diversifisering, alternative verdikjeder og ikke minst tilgang til kritiske råvarer. Det er også et poeng å få til avtaler med markeder hvor Kina er tungt inne (Mercosur), som en viktig motvekt til Kinas dominans, eller med partnere som spiller en viktig rolle globalt eller regionalt (India, Brasil/Mercosur...).

Handelsavtalen som EU akkurat har inngått med Mercosur er derfor ekstra viktig, med forbehold om at den blir godkjent i Europaparlamentet. Geopolitikk er også grunnen til at EU er så opptatt av å få på plass en avtale med India, men som de foreløpig ikke har lyktes med (i motsetning til EFTA og Storbritannia). Det knyttes derfor stor spenning til [EUs toppmøte med India i New Delhi 27. januar](#), og om partene der vil være klare til å konkludere en omfattende handels- og samarbeidsavtale.

EUs avtale med Mercosur gir blant annet tilgang til kritiske mineraler og introduserer også viktige forpliktelser på klima. Avtalen har allikevel skapt stor debatt i EU, og et mindretall av land, med Frankrike i spissen, motsatte seg signering pga. blant annet frykten for at eksport av landbruksvarer fra Mercosur kan sette for stort press på egen landbrukssektor. Men med et kvalifisert flertall i ryggen reiste Kommisjonspresident von der Leyen forrige helg til Paraguay for å signere avtalen. Det er allikevel knyttet en viss spenning til behandlingen av avtalen i Europaparlamentet, hvor De grønne blant annet er kritiske til om avtalen kan komme til å undergrave EU-lovgivning på skogforvaltning mm. Og i en votering i Europaparlamentet 21. januar [ble det et knapt flertall \(med ti stemmers overvekt\) for å be om en uttalelse fra EU-domstolen om handelsavtalen er kompatibel med EU-traktatene](#). Parlamentet kan ikke behandle avtalen før en slik uttalelse foreligger, noe som kan ta 18-24 måneder. [Les mer om avtalen i EU/EØS-nytt 19. januar 2026](#).

Samtidig som EU ønsker å videreutvikle sin offensive handelspolitikk (nye handelsavtaler), har EU over flere år parallelt utviklet en rekke *defensive* handelstiltak for å beskytte egen industri og EUs indre marked. Dette inkluderer rettsakter knyttet til beskyttelse mot økonomisk tvang fra tredjeland, overvåking av investeringer, og kontroll av utenlandske subsidier. Uten å ha vært uttalt slik, har mange av tiltakene vært utviklet med tanke på den økte utfordringen fra Kina, men med siste års, og særlig siste ukes utvikling, har det også vært snakk [om det vil være aktuelt å bruke den såkalte «handelsbazookaen» mot USA](#).

«Handelsbazookaen», eller instrumentet som er utviklet for å beskytte EU mot økonomisk tvang fra tredjeland - «Anti-Coercive Instrument» (ACI) - er et relativt nytt instrument og er ikke brukt før. Formålet med forordningen er å avskrekke tredjeland fra å misbruke handelspolitiske virke-

midler for å påvirke politiske beslutninger i EU. Et mye omtalt eksempel på slikt misbruk var importforbudet som Kina innførte mot varer fra Litauen i 2021 etter at landet hadde tillatt Taiwan å åpne et representasjonskontor i Vilnius. Denne episoden ga EU et intensivt tryk på å utvikle nytt lovverk på området. [ACI-forordningen ble vedtatt i EU i november 2023 og trådte i kraft i desember samme år.](#)

Det er Rådet som med kvalifisert flertall må fatte vedtak om at det foreligger en situasjon med økonomisk tvang, dvs. en [situasjon der et tredjeland presser eller forsøker å presse EU eller en medlemsstat til å ta bestemte valg gjennom begrensninger på handel eller investeringer](#). Dersom forhandlinger og direkte kontakt med det aktuelle tredjelandet ikke fører frem, kan mottiltak blant annet omfatte restriksjoner på markedsadgang og andre økonomiske ulemper for det involverte landet. Kommisjonen kan også holde tilbake finansiering under samarbeidsavtaler og liknende initiativer.

De fleste av de handelsdefensive instrumentene som EU har innført de siste par årene, er rettsakter som er hjemlet i EUs handelspolitikk, og som derfor ikke er dekket av EØS-avtalen, men som det allikevel kan være i EØS EFTA-landenes interesse å samarbeide med EU om. I sitt arbeidsprogram for samarbeid med EU i 2025 skriver regjeringen at det derfor er [«behov for tett samarbeid med EU om håndteringen av slik sikkerhetstruende økonomisk aktivitet»](#) og i forlengelsen av det [et tettere samarbeid med EU også om handelspolitikk](#). Det kan nevnes at ACI opprinnelig ble vedtatt som en tekst med EØS-relevans fra EUs side, men at dette ble tatt ut ved en egen endringsforordning i 2024.

Utfordringen når EUs handelspolitikk møter det indre marked og EØS, ble også tydeliggjort av den såkalte ferro-saken før jul, hvor [EU innførte beskyttelsestiltak på import av ferrolegeringer](#) fra land utenfor egen tollunion inkludert fra EØS EFTA-landene. Bakteppet for vedtaket var den økte uroen i global handel og det presset som EUs egen industri står i som en konsekvens av denne. EUs vedtak viste til EØS-avtalen og EØS EFTA-landene spesielt og argumenterte for at vedtaket oppfylte kravene i artiklene 112 og 113 i EØS-avtalen. Disse artiklene åpner for å innføre beskyttelsestiltak dersom *«alvorlige økonomiske, samfunnsmessige eller miljømessige vanskeligheter som kan vedvare, er i ferd med å oppstå i en sektor eller i et distrikt»*. [Regjeringen har på sin side vært tydelig på at den mener at EØS-avtalen ikke åpner for at Norge skal omfattes av slike tiltak](#), altså at kravene i artikkel 112 ikke er oppfylt. Samtidig har regjeringen understreket behovet for tettere samarbeid med EU også om handelspolitikken for å unngå lignende situasjoner i fremtiden.

Når EU nå har presentert sin nye økonomiske sikkerhetsdoktrine ([se egen sak](#)), hvor ulike handelstiltak skal brukes mer strategisk (*«...taking economic security considerations into account in trade defence investigations...»*), kan det forventes at handelspolitikken fremover i enda større grad kan bli rettet mot å beskytte egen industri. For Norge og de andre EØS EFTA-landene kan dette bety enda flere krevende krysningspunkter mellom EUs handelspolitikk, som vi ikke er en del av, og EUs indre marked, som vi er en del av gjennom EØS.

[NHO sier om den nye økonomiske sikkerhetsdoktrinen](#) fra desember at *«(...) at Norge i verste fall kan rammes som en konsekvens av EUs tiltak for å beskytte seg selv mot urettferdig handelspraksis og andre økonomiske pressmidler, selv om vi ikke er målet for slike virkemidler. En tilknyttet utfordring er nye støtte- og insentivordninger som skal styrke og videreutvikle strategiske sektorer i EU. Da blir det særlig viktig at Norge ikke faller utenfor og at norsk næringsliv får tilgang til de samme virkemidlene.»*

Norsk Industri har i sine uttalelser (senest i [Politisk Kvarter 19. januar](#)) ment at Norge bør se på muligheten for å knytte seg tettere opp til EUs tollunion og EUs handelspolitikk, for å sikre å beskytte seg mot tiltak rettet mot tredjeland, men også, i den situasjonen Europa nå står i overfor USA, å sørge for å kunne komme med kraftigere mottiltak sammen med EU om nødvendig.

Hvordan slår geopolitikken inn på EØS-samarbeidet?

Med en raskere og langt mer helhetlig, strategisk og sektorovergripende politikktutvikling i EU, setter det ikke bare større krav til EØS EFTA-landene når det gjelder raskere innlemmelse av nye rettsakter i EØS-avtalen, men gjør også EØS-vurderingen til en mer krevende øvelse. I tillegg til den grunnleggende juridiske vurderingen av EØS-relevans som alltid tas, må EØS EFTA-landene nå også ha en økt bevissthet rundt egne interesser i grenseoppgangen mellom hva som faller innenfor og utenfor EØS, og hvordan man politisk løser tilknytning i de sakene som eventuelt faller utenfor, men hvor det er i Norges interesse å ha et tett samarbeid med EU, særlig fra et sikkerhets- og beredskapsperspektiv (forsvar, sikkerhet, romfart, helseberedskap, grønn omstilling, handel, økonomisk sikkerhet...).

Geopolitikk og EFTAs handelsforhandlinger

EFTA har de siste 30 årene utviklet et stort nettverk av handelsavtaler med partnere utenfor EU/EØS. I 2023 var EFTA samlet sett den [den 11. største aktøren globalt innenfor varehandel og den syvende største innenfor handel med tjenester](#).

EFTA er ingen tollunion og har ingen felles handelspolitikk. EFTA-landene står dermed fritt til å forhandle bilaterale avtaler utenfor EFTA, slik Sveits har gjort med Kina og Japan, Island har gjort med Kina, og som Norge har hatt ønske om å gjøre med både Kina og Japan. Samtidig har EFTA-landene sett merverdien av å bruke EFTA som en felles *plattform* for å forhandle handelsavtaler i *fellesskap* fordi man da samlet sett representerer en langt større økonomisk aktør.

De geopolitiske spenningene som nå preger den globale handelen (og sikkerheten mer bredt) har også påvirket EFTAs handelsforhandlinger. Til tross for, eller kanskje som et resultat av den uforutsigbarheten og uroen man nå ser i den globale handelen, har nye, til dels store partnerland sett den geopolitiske verdien av å inngå langsiktige, forutsigbare handelsavtaler også med EFTA. Diversifisering av handel og verdikjeder har stått sentralt, men også behovet for stabile rammevilkår for investeringer og et felles verdigrunnlag knyttet til regelstyrt handel. Handelspolitikken er på denne måten blitt mer geopolitisk også for EFTA. Den handler i økende grad også om behovet for investeringer og samarbeid knyttet til grønn omstilling spesielt.

Bare de siste par årene har EFTA inngått omfattende avtaler med India, Mercosur, Thailand, Malaysia, Chile, Ukraina, Moldova og Kosovo. Det forhandles for øyeblikket om en omfattende handelsavtale med Vietnam, og man ser på muligheten for å oppgradere eldre handelsavtaler med Canada, Mexico og Sør-Korea.

I tillegg ser man at EFTA søker tettere blokk-til-blokk-relasjoner med ASEAN som gruppe, og også følger med på utviklingen av andre handelspartnerskap, som stillehavspartnerskapet CPTPP. EFTA følger også tett utviklingen i Future of Investment and Trade (FIT), som er et handelspolitisk nettverk initiert av New Zealand, [hvor også Norge og de andre EFTA-landene er med](#). Formålet er å sikre en progressiv handelsagenda.

Både økonomisk og (geo)politisk er nok India- og Mercosur-avtalene blant EFTAs viktigste og mest interessante avtaler så langt. Grunnen er Indias og Brasils avgjørende rolle regionalt og globalt. Som partnere som ikke lett lar seg plassere geopolitisk, har det vært ekstra viktig for EFTA (og andre vestlige partnere) å søke tettere samarbeid med India og Brasil (Mercosur) rundt felles verdier knyttet til regelstyrt handel. Dette i tillegg til behovet for nye markeder, diversifisering av handelen og sikrere verdikjeder.

Men det geopolitiske spiller også inn i relasjonene til ASEAN-landene og kan ha vært avgjørende for EFTAs avtaler både med Thailand og Malaysia. Mange av ASEAN-landene er hardt rammet av Trumps gjengjeldelsestoll fra i fjor vår/sommer og søker nå nye markeder og nye investeringsmuligheter. Under EFTA-parlamentarikerkomiteens besøk til Malaysia i april 2025 var det

tydelig hvor viktig den geopolitiske situasjonen er for hvordan Malaysia nå utvikler sin handelspolitikk. I alle de politiske møtene ble det vektlagt at fokuset er på vekst i egen økonomi og på kontinuerlig tiltak for å utvikle og omstille den, med mål om å bevege seg opp verdikjedene regionalt og globalt. Landet virket hverken paralyisert eller særlig distraheret av Trumps handelstiltak. Istedenfor satt man igjen med et inntrykk av at Malaysia, som mange andre land i regionen, nå hadde et enda sterkere vekst- og diversifiseringsfokus. Det siste skulle oppnås gjennom nye handelsavtaler. Her kom avtalen med EFTA inn som en positiv «win-win» og som et langsiktig og forutsigbart rammeverk mellom parter som fremdeles vektlegger regelstyrt handel. Det gjenstår å se om behovet for økt diversifisering, og den geopolitiske situasjonen også vil påvirke de pågående forhandlingene med Vietnam og bidra til at disse kan konkluderes raskt. I så tilfelle vil Norge/EFTA ha en avtale med seks av de elleve ASEAN-landene (Singapore, Filippinene, Indonesia, Malaysia og Thailand, og evt. Vietnam).

Utenriksministeren vil redegjøre for:

WTOs ministerkonferanse i Kamerun i mars

Det neste ministerkonferanse i WTO finner sted i Kamerun i slutten av mars i år. Normalt blir Stortinget invitert til å delta i den offisielle norske delegasjonen med fire representanter, og stiller i utgangspunktet med to representanter fra utenriks- og forsvarskomiteen og to fra næringskomiteen.

På ministerkonferansen i Kamerun vil WTO-reform stå sentralt. Norges WTO-ambassadør, Petter Ølberg, er utnevnt av WTOs hovedråd til en ledende fasilitatorrolle i det forberedende reformarbeidet. [I juli 2025 uttalte Ølberg at "the sense of urgency is palpable, and there is widespread recognition that there is no viable alternative to reform"](#). Prosessen skal nå blant annet fokusere på mer effektive beslutningsprosesser, mer rettferdige regler knyttet til subsidier, og en gjennomgang av privilegiene til utviklingslandene.

Bakgrunn

Det forrige ministermøtet i WTO fant sted i Abu Dhabi i februar 2024. Det skjedde allerede mot et bakteppe av store globale utfordringer som krig og konflikt, stormaktrivalisering, global konkurranse rundt grønn og digital omstilling, og proteksjonisme. Dette gjorde arbeidet rundt WTO-reform ekstra vanskelig. Formålet med reform har lenge vært å gjøre WTO mer effektivt på sine tre hovedområder: Forhandling av nye avtaler, etterlevelse av eksisterende avtaler, og et fungerende tvisteløsningsorgan. De mange ensidige amerikanske handelstiltakene og, med dette, en økt geopolitisering av global handel, har ikke gjort dette lettere etter møtet i Abu Dhabi. Resultatet har vært at en rekke land, inkludert Norge gjennom EFTA, har inngått omfattende bilaterale avtaler som bidrar til å diversifisere handel, øke partenes økonomiske sikkerhet og understreke behovet for regelstyrt handel.

Det var i forkant av ministermøtet i Abu Dhabi et uttrykt håp om å oppnå nye avtaler om fiskerisubsidier, landbruk og ikke minst reform av tvisteløsningssystemet. På [europautvalgsmøtet i Stortinget 1. februar](#) samme år [i forkant av WTO-ministermøtet] sa utenriksministeren at reform av tvisteløsningssystemet var en hovedprioritering for Norge. Han sa dette var helt avgjørende for at WTO skulle oppfylle en av sine viktigste funksjoner. Aller helst ønsket Norge at man greide å gjenopprette ankeorganet slik det fungerte før USA blokkerte utnevning av nye dommere. Alternativt ville man måtte se på andre modeller. Norge håpet å ta en sentral rolle i forhandlingene under ministermøtet.

Ministermøtet endte allikevel uten avtale, hverken om tvisteløsning, fisk eller landbruk. I sin [orientering til Stortinget europautvalg i etterkant](#) sa utenriksministeren at ministermøtet hadde vært en kraftig realitetsorientering: «Det er ingen tvil om at det globale multilaterale samarbeidet knaker i sammenføyningene, og det er få steder det er så åpenbart som i WTO. Dette er

svært alvorlig for Norge. Vi har vært blant de landene i verden som har tjent mest – i alle mulige betydninger av ordet – på en åpen verdenshandel. Det er nå kraftig utfordret av økende geopolitisk konkurranse og mindre oppslutning om et regelbasert handelssystem, ikke fra flertallet av verdens land, men fra tilstrekkelig mange til at vi har et problem.»

Utenriksministeren sa at USA ikke lenger var den samme drivkraften for en regelbasert handelspolitisk orden som de en gang hadde vært. Dette var særlig tydelig mht. tvisteløsningssystemet hvor USA også på dette ministtermøtet blokkerte fremdrift. Fordi ankeorganet er ikke-fungerende, har en del av WTOs medlemsstater etablert en midlertidig ordning, [Multi-Party Interim Arrangement \(MPIA\)](#). Stater som har tilsluttet seg MPIA, forplikter seg til å inngå en voldgiftsavtale for en eventuell ankeomgang når et tvisteløsningspanel nedsettes. Både Norge og viktige handelspartnere som EU, Storbritannia og Kina, men ikke USA, er [tilsluttet MPIA](#).

Også flere store utviklingsland ønsket i Abu Dhabi i større grad enn før å sette agenda og var villig til å stille ultimatum. Et eksempel på det var India og Brasil, som blokkerte en ny avtale om fiskerisubsidier. De viktigste problemstillingene for India og Brasil var hvor store unntak fra regelverket som kunne gis til de store utviklingslandene. Her var de ikke tilstrekkelige fornøyde med utfallet av forhandlingene.

WTO-reform

Det man allikevel *ble* enige om i Abu Dhabi, var å videreføre reformarbeidet, med mål om å komme et viktig steg videre før neste ministermøte i Kamerun i mars 2026. Det er det arbeidet som den norske WTO-ambassadøren leder på vegne av WTOs hovedråd.

Det har lenge vært et krav fra blant annet USA om at utviklingsland med stor økonomisk vekst, som blant annet Kina, ikke lenger skal dra nytte av de spesielle fordelene utviklingslandene nyter i WTO. Kina og andre har motsatt seg dette. Det vakte derfor en viss oppmerksomhet da [Kina i slutten av september 2025 signaliserte at de ikke lenger ville kreve fordelene som er knyttet til statusen som utviklingsland](#), i et forsøk, ifølge egen handelsminister, på å styrke det globale handelssystemet på et tidspunkt hvor det er truet av tollkriger og proteksjonistiske tiltak fra enkeltland. Det er usikkert om de også er villig til å oppgi selve statusen som utviklingsland, og om Kina i større grad vil åpne for gjensidig adgang til sitt marked, men det [kinesiske utspillet ble allikevel møtt av en positiv uttalelse fra WTOs generalsekretær](#), Ngozi Okonjo-Iweala: *"This is a pivotal moment for the WTO. China's decision reflects a commitment to a more balanced and equitable global trading system. It sends a strong signal of support for WTO reform and will help foster a more level playing field for all members. This move will undoubtedly energize discussions and help us work toward a more agile and effective organization for the 21st century".*

Samtidig har Kinas beslutning om å innføre ytterligere eksportkontroll på teknologier relatert til kritiske mineraler vakt usikkerhet og harme hos vestlige handelspartnere, og stilt spørsmål ved i hvilken grad Kina etterlever sine multilaterale handelsforpliktelser. [EUs handelskommissær uttalte at tiltakene viste at "commodities, products and sensitive technologies can be weaponized – and how Europe has to be ready for this new era."](#)

[Det er kanskje knyttet like stor usikkerhet til hvorvidt USA faktisk er villig til å bidra til reform av WTO-systemet.](#) Amerikanske myndigheter har kalt WTO en fiasko, og gjennom sine ensidige handelstiltak og sin motvilje mot å utnevne nye dommere til WTOs ankeorgan, bidratt til å undergrave det multilaterale systemet. [Det er allikevel fremdeles et visst håp i Genève om at Trump ikke helt vil snu ryggen til organisasjonen.](#) EUs WTO-ambassadør kommenterer den amerikanske tilnærmingen som *«a la carte»* hvor de velger seg noen områder hvor de kjemper for fremdrift, som for eksempel for et permanent moratorium på toll på elektroniske overføringer. De skal også være tilhenger av arbeidet med å redusere subsidier i fiskerisektoren, og har ikke motsatt seg en avtale om å fasilitere investeringer i utviklingsland. Ngozi Okonjo-Iweala viser vi-

dere til at USA har utnevnt en ny WTO-ambassadør og at USA ikke har oversett Brasils anmodning om konsultasjon om den amerikanske utjevningstollen på 50 %, men mottatt denne gjennom vanlig juridiske kanaler. Uttalelser fra den amerikanske handelsrepresentanten, Jamieson Greer, viser allikevel at USA fremdeles vil styre sin handelspolitikk basert på prinsippet om «*America first*». Han har kritisert tidligere amerikanske administrasjoner for å la seg overstyre av «*directives from unelected judges in Geneva*», og har uttalt at «*today, when people ask me about the WTO, I tell them: we have them right where we want them*».

Prioriteringene for Norges formannskap i EFTAs faste komite første halvår 2026

EFTAs faste komité er et organ for behandling og samordning av politisk viktige EØS-saker før møter med EU i EØS-komiteen og EØS-rådet. Her møter EØS EFTA-landenes EU-ambassadører. Norge har formannskapet i EFTAs faste komite første halvdel av 2026. I [formannskap-sprogrammet](#) identifiseres tre hovedprioriteringer, i tillegg til utadrettet virksomhet: (i) innlemmelse av rettsakter, (2) tettere dialog med EU om handel og økonomisk sikkerhet og (3) EØS EFTA-statenes rettigheter og plikter i henhold til EØS-avtalen.

Innlemmelse av rettsakter: Rettidig innlemmelse av EØS-relevante rettsakter i EØS-avtalen er en hovedprioritet. Det vil bli lagt særlig vekt på å redusere etterslepet, også på områder der antallet rettsakter er høyt, og for de eldste sakene. Å følge nøye med på ny lovgivning med konsekvenser for det indre marked er viktig. Formannskapet vil også ha et særskilt fokus på oppfølging av tverrsektorielle saker.

Når det gjelder etterslepet er dette en gjenvendende problematikk i dialogen med EU, jf. blant annet [uttalelsen fra kommissær Maroš Šefčovič i EØS-rådsmøtet 21. mai 2025](#): «*I mentioned in our previous meetings, and I will repeat again that there is no room for complacency. There is still an extensive backlog of old pending files which we should aim to decrease. One important field where the old backlog is substantial is energy. (...) As we all know – the work does not end with the adoption of Joint Committee Decisions. These decisions need to enter into force as soon as possible after their adoption to ensure a level playing field across the entire EEA.*»

Tettere dialog med EU om handel og økonomisk sikkerhet: Formannskapet har mål om å starte en strukturert dialog med EU om økonomisk sikkerhet. På [EØS-rådsmøtet i mai 2025](#) ble det avholdt en orienteringsdebatt om «*Economic Security and the European Economic Area*», jf. [møtereferat](#) (s.20). Barth Eide støttet her Europakommisjonens forslag om å bruke «*one of our existing committees*» til å arbeide videre med økonomisk sikkerhet. Formannskapet skriver at i lys av EØS EFTA-statenes dype integrering i det indre marked vil et tettere partnerskap om økonomisk sikkerhet innenfor EØS styrke Europas strategiske posisjon og fremme integrerte, sammenkoblede verdikjeder. Å opprettholde, styrke og fremme europeiske verdikjeder er av stor viktighet. Innføringen av beskyttelsestiltak fra EUs side understreker også behovet for dialog om handelspolitiske tiltak og «*The consultations on safeguard measures on certain ferro-alloying elements will be a priority*».

EØS EFTA-statenes rettigheter og plikter i henhold til EØS-avtalen: Formannskapsprogrammet fremhever at Island, Liechtenstein og Norge i over 30 år har vist sin kontinuerlige forpliktelse til å styrke det indre marked gjennom EØS-avtalen. Formannskapet vil fortsette å fremheve (i relevante sammenhenger) at EØS-avtalen sikrer EØS EFTA-interessenter, institusjoner, foretak, organisasjoner og borgere de samme rettighetene og forpliktelsene som EUs medlemsstater, samt understreke de verdifulle bidragene som følger av deltakelsen i det indre marked. Dette vil være spesielt relevant i forberedelsene til den nye programperioden 2028–2034 (se eks. [EU/EØS-nytt 4. desember 2025](#)), men også i andre sammenhenger som den pågående diskusjonen i EU om innføring av kriterier for europeisk innhold, gjennom referanser til bl.a. «*europeisk preferanse*» eller «*kjøp europeisk*». (se evt. [EØS EFTA-kommentar om preferanse for europeiske varer og tjenester i offentlige anskaffelser](#)).

Utadrettet virksomhet: Formannskapet vil også fortsette å formidle informasjon om EØS-samarbeidet, bl.a. ved å øke kunnskapen om finansieringsordningene. Et spesielt fokus vil rettes mot Kommisjonen og Europaparlamentet. [Programmet](#) (s. 2) orienterer om planlagte aktiviteter.

Status for regelverket knyttet til grenseverdier for forurensende stoffer i næringsmidler (kadmium i løk), som ble trukket fra EØS-komiteens møte 5. desember
[Kommisjonsforordning \(EU\) 2023/915](#) om grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler var oppført på listen over rettsakter som ble oversendt Stortingets europautvalg i forkant av møtet den 27. november 2025, og som følgelig ble foreslått innlemmet på EØS-komiteens møte i Brussel den 5. desember. Forordningen inkluderer i et vedlegg blant annet nye, lavere grenseverdier for kadmium i løk.

Regjeringen besluttet 4. desember å trekke rettsakten som følge av et [anmodningsvedtak i Stortinget samme dag](#). I anmodningsvedtaket ba et flertall i Stortinget regjeringen om å «sørge for at Norge får utsatt frist til å innføre de nye og strenge kravene til 1/7 2027». De nye og strenge kravene som anmodningsvedtaket viste til, var grenseverdien for kadmium i løk.

I den kommenterte listen som ble oversendt Europautvalget før møtet 27. november, ble det lenket til [EØS-notatet for 2023/915 som var oppdatert 29. september 2023](#) (dette er senere endret, først 5. desember, og så igjen 19. januar). Under «Merknader» i notatet slik det forelå ved oversendelse av kommentert liste til Europautvalget før møtet 27. november, skrev regjeringen følgende om de administrative og økonomiske konsekvensene: «Forordning (EU) 2023/915 innebærer ingen nye grenseverdier og vurderes ikke å innebære vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for næringsutøvere eller myndigheter». Grenseverdien for kadmium i løk ble ikke nevnt spesielt, og det var ikke noen henvisning til tilpasningsteksten som regjeringen hadde forhandlet med EU-siden (gjennomføring 1. juli 2026). «Vurderingen» i notatet var unntatt offentlighet, og ble ikke oversendt Stortinget. EØS-notatet viste ikke til at endringen i grenseverdien for kadmium i løk var gjort i en tidligere forordning (EU) 2021/1323, og senere inntatt i vedlegget i 2023/915. Siden forordning (EU) 2021/1323 ikke sto på listen over rettsakter til europautvalget i november, var det heller ikke lenket til EØS-notatet til denne forordningen, som omtalte grenseverdien til kadmium i løk.

EU endret opprinnelig grenseverdien for kadmium i løk ved nevnte [kommisjonsforordning \(EU\) 2021/1323](#). Denne er ikke tidligere innlemmet i EØS-avtalen eller gjennomført i norsk rett, og var altså ikke med på listen over rettsakter som var planlagt innlemmet i EØS-avtalen i desember. Den planlegges imidlertid innlemmet i EØS-avtalen i EØS-komiteens møte nå 6. februar, samtidig som forordning (EU) 2023/915. Begge står derfor på listen over rettsakter som er oversendt Europautvalget denne uken, før møte i utvalget 27. januar, med lenke til de respektive EØS-notatene ([2023/915](#) og [2021/1323](#) – begge oppdatert 19. januar). Forordning (EU) 2021/1323 ble implisitt opphevet da forordning (EU) 2023/915 ble vedtatt, og de nye grenseverdiene er i stedet inntatt forordning (EU) 2023/915 (se vedlegg 1 punkt 3.2.3.1 i forordning 2023/915). Utenriksdepartementet opplyser at innlemmelsen av forordning (EU) 2021/1323 kun skjer for at EØS-avtalen skal inneholde en komplett historisk oversikt over alle rettsakter. Innlemmelsen av forordning (EU) 2021/1323 vil ikke ha noen praktisk effekt, da den umiddelbart erstattes av forordning (EU) 2023/915, og disse to EØS-komitebeslutningene er forespeilet vedtatt på samme EØS-komite møte 6. februar.

I [EØS-notatet for forordning \(EU\) 2023/915](#) som er oversendt Europautvalget for møtet 27. januar, fremstår det som at ikrafttredelse av de nye grenseverdiene for kadmium skal skje 1. juli 2026. Det legges til grunn at dette er noe utenriksministeren vil kommentere når han har varslet å orientere om saken på møtet i Europautvalget 27. januar.

Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at også en rekke senere endringsforordninger til forordning (EU) 2023/915 er oppført på kommentert liste for innleggelse på EØS-komiteet 6. februar. Disse har ikke betydning for spørsmålet om kadmium i løk, og er derfor ikke kommentert her.

Den politiske diskusjonen i forbindelse med anmodningsvedtaket er godt kjent, og kommenteres ikke videre her.

For oversiktens skyld gjør vi allikevel oppmerksom på andre omtaler av saken i Stortinget (i tillegg til behandlingen av anmodningsvedtaket av 4. desember):

- Høringsinnspill fra [Gartnerhallen, Nordgrønt, Produsentforeningen 1909 og Kontraktdyrkernes Landslag](#), og fra [Norges Bondelag](#) til næringskomiteen i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2026
- [Skriftlig spørsmål fra Tor André Johnsen \(FrP\) til landbruks- og matministeren, sendt 24. november 2025, besvart 2. desember 2025](#)
- [Skriftlig spørsmål fra Geir Pollestad \(Sp\) til landbruks- og matministeren, sendt 22. desember 2025, besvart 8. januar 2026](#)

Vi gjør også oppmerksom på [omtale av saken i Altinget 22. januar 2026](#).

Holdbarhetsmerking for egg der Norge har bedt om en tilpasningstekst og venter på tilbakemelding fra Kommisjonen

Den delegerte forordningen [\(EU\) 2022/2258](#) om hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse ble vedtatt 9. september 2022 og trådte i kraft i EU 8. desember 2022. Forordningen medførte endringer i forordning [\(EF\) 853/2004](#), blant annet knyttet til holdbarhetsmerking og omsetning av egg.

Ifølge Europalov.no ble EØS EFTA-landenes utkast til EØS-komitebeslutning for forordning 2022/2258 oversendt til Kommisjonen 29. mai 2024, og EØS EFTA-landene og EU vurderer nå utkast til EØS-komitebeslutning. I regjeringens brev til Stortinget med dagsorden for europautvalgsmøtet, står det at Norge har bedt om en tilpasningstekst og venter på tilbakemelding fra Kommisjonen.

Delegert forordning 2022/2258 fastsetter blant annet en maksimal holdbarhetsdato for egg på 28 dager. Regjeringen skriver i [EØS-notatet](#) (oppdatert 14. mars 2024) at det ikke er noen konkrete krav til holdbarhetsmerking av egg i norsk regelverk, men at det er etablert en sedvane for en maksimal holdbarhet på 35 dager for egg etter legging: «Med en bestemmelse om at konsumegg skal merkes med 28 dagers holdbarhet vil sannsynligvis matsvinnet på egg øke, siden man har operert med en bransjestandard om en holdbarhet på 35 dager etter legging. Dette fremstår som lite hensiktsmessig, da norske og islandske egg har vesentlig lengre holdbarhet enn 28 dager. Vi vurderer at det er behov for tilpasning til bestemmelsen om holdbarhetsmerking av konsumegg».

Landbruks- og matdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet varslet også i en [nyhets-sak i mars 2023](#) at de ville be om en tilpasningstekst til den delegerte forordningen: «Regelen om at holdbarhetsdatoen for egg maksimalt kan være på 28 dager er begrunnet i folkehelsehensyn på grunn av forekomsten av salmonella i egg i mange av EUs medlemsstater. I Norge derimot, er det svært lav forekomst av salmonella i egg, og vi har dermed ikke de samme utfordringene».

Daværende helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol [besvarte skriftlig spørsmål om saken 28. mars 2023](#), og uttalte den gang at «forordningen medfører to endringer i animaliehygieneforordningen (forordning 853/2004) relatert til egg. For det første utvides siste salgsdato for egg til inntil 28 dager etter legging, og ikke kun 21 dager som er kravet etter dagens regelverk.

Dette er positivt. Den andre endringen innebærer at bestemmelsen om holdbarhetsmerking av eggpakker fra EUs markedsregelverk for egg, som er utenfor EØS-avtalen, flyttes til hygiene-regelverket, som er innenfor EØS-avtalen. Dette betyr at regelen om at egg fra arten Gallus gallus (konsumegg) skal merkes med en holdbarhetsdato (best før) som ikke er mer enn 28 dager etter legging, også kan bli gjeldende for EFTA-landene, herunder også Norge».

Kjerkol skriver i svaret at de norske synspunktene har blitt spilt inn til Europakommisjonen, blant annet gjennom et [brev fra regjeringen](#) sommeren 2022, og gjennom innspill fra Mattilsynet som har deltatt i en ekspertgruppe under Kommisjonen: «*Dette uten at det norske synet vant frem. I EU er de opptatt av å ha likt regelverk for hele det indre markedet, og de ønsker færrest mulig nasjonale unntak. [...] Med bakgrunn i den gode helsestatusen for norske høner og den ubrutte kjølekjeden som egg har, mener vi at norske egg er trygge, av god kvalitet og kan ha en vesentlig lengre holdbarhet enn 28 dager. Landbruks- og matministeren og jeg mener derfor at vi har gode grunner for å be om en tilpasning vedrørende holdbarhetsmerking av egg ved implementeringen av forordning (EU) 2022/2258 i EØS-avtalen. Vi har derfor startet arbeidet med dette».*

Rettsakter:

Neste møte i EØS-komiteen finner sted 6. februar 2026. Liste med omtale av rettsakter som EØS-komiteen vil kunne fatte beslutninger om på det møtet ble oversendt Europautvalget 21. januar 2026. Listen består av 88 rettsakter. Ingen av disse tilhører gruppe 1, som krever at det tas forbehold om Stortingets samtykke etter EØS-avtalens artikkel 103.

Vi omtaler her enkelte gruppe 2-saker. For utfyllende informasjon vises det til listen fra Utenriksdepartementet. Vi har for ordens skyld gjort oppmerksom på de EØS-notatene hvor noe informasjon er unntatt offentlig, og hvor gitte informasjon som et resultat ikke er oversendt Stortinget.

Gruppe 2: Rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet, samt rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning

Finansdepartementet

32025R0296 *Delegert kommisjonsforordning (EU) 2025/296 av 31. oktober 2024 om utfylling av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2023/1114 med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for spesifisering av prosedyren for godkjenning av en vitbok om kryptoaktiva (Europeisk rammeverk for markeder for kryptoverdier (MiCA): utfyllende bestemmelser for godkjenning av vitbok om kryptoaktiva)*

I [EØS-notatet](#) står det under [Vurdering](#) at «Rettsakten inneholder blant annet regler om utveksling av informasjon mellom den nasjonale tilsynsmyndigheten og den Europeiske Sentralbanken. Finanstilsynet legger til grunn at rettsakten vil tilpasses for å reflektere at det er EFTAs overvåkningsorgan som skal gi uttalelse om vitboken når det gjelder nasjonale tilsynsmyndigheter i EFTA-landene. Ikrafttredelsestidspunkt må tilpasses.»

Utenriksdepartementet opplyser at utkastet til EØS-komitebeslutning er tilpasset for å reflektere EFTAs overvåkningsorgans rolle i EFTA-pilaren. Når det gjelder ikrafttredelsestidspunkt, er det ikke lenger behov for tilpasning av dette ettersom MiCa-forordningen (2023/1114) nå er innlemmet i EØS-avtalen. EØS-notatet vil bli oppdatert.

32024R2494 *Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2024/2494 av 24. september 2024 om tekniske gjennomføringsstandarder for anvendelsen av europaparlaments- og råds-*

forordning (EU) 2023/1114 med hensyn til standardskjemaer, maler og prosedyrer for samarbeid og utveksling av informasjon mellom kompetente myndigheter og EBA og ESMA (Utfyllende bestemmelser til MiCA om om standardskjema, maler og prosedyrer for samarbeid mellom tilsynsmyndigheter)

I [EØS-notatet](#) står det under Vurdering at «Det gjøres materielle tilpasninger for å reflektere EFTAs overvåkningsorgan sin rolle i tilsynssamarbeidet med ESMA og EBA.» Utenriksdepartementet opplyser at utkastet til EØS-komitebeslutning er tilpasset for å reflektere EFTAs overvåkningsorgans rolle i EFTA-pilaren.

Helse- og omsorgsdepartementet/Landbruks- og matdepartementet/Nærings- og fiskeridepartementet

32025R2181 Kommisjonsforordning (EU) 2025/2181 av 29. oktober 2025 om endring av forordning (EU) nr. 142/2011 med hensyn til krav til import av brukt matolje (biproduktforordningen – endringsbestemmelser)

I [EØS-notatet](#) står det under Vurdering at «Det importereres i dag en større, men ukjent mengde brukt matolje. Det er uklart om oljen er animalsk og vil falle inn under de nye reglene. Om denne oljen faller inn under de nye reglene, kan det medføre konsekvenser for importørene hvis oljen i dag ikke oppfyller de nye kravene.»

32023R1231 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2023/1231 av 14. juni 2023 om særlige regler for innførsel til Nord-Irland fra andre deler av Det forente kongerike av visse forsendelser av detaljvarer, planter til planting, settepoteter, maskiner og visse kjøretøyer som er blitt brukt for landbruks- eller skogbruksformål, samt for ikke-kommersiell forflytning av visse kjæledyr til Nord-Irland (Avtale om vareflyt fra UK til Nord-Irland etter Brexit - ny avtale - 2023/1231)

EØS-notatet inneholder informasjon unntatt offentlighet, jf. offl. § 15.

32021R1323 Kommisjonsforordning (EU) 2021/1323 av 10. august 2021 om endring av forordning (EF) nr. 1881/2006 med hensyn til øvre grenseverdier for kadmium i visse næringsmidler (Endring av regelverk om visse forurensende stoffer i næringsmidler – kadmium)

32023R0915 Kommisjonsforordning (EU) 2023/915 av 25. april 2023 om grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler og om oppheving av forordning (EF) nr. 1881/2006 (Endring av forskrift om visse forurensende stoffer i næringsmidler)

Utenriksministeren har varslet at det vil bli redegjort for status i saken om grenseverdier for kadmium i løk, som er regulert i forordning (EU) 2023/915 og forordning (EU) 2021/1323. [Det vises til omtale av disse i egen sak lenger opp.](#)

32024R1038 Kommisjonsforordning (EU) 2024/1038 av 9. april 2024 om endring av forordning (EU) 2023/915 med hensyn til grenseverdier for T-2- og HT-2-toksiner i næringsmidler (Fremmedstoffer i mat - Mykotoksiner)

I [departementets EØS-notat](#) fremgår det under Vurdering at «Rettsakten tar høyde for at næringen trenger tid til å tilpasse seg de nye krav. Undersøkelser av T2 og HT-2 i havre- og havregrynprodukter har vist at Norge og nordiske land, inkl Irland, har til tider hatt nivåer høyere enn 50 µg/kg. Dette er særlige i år som er "våte". Det har derfor vært knyttet usikkerhet til om man vil kunne greie å produsere havre til mat i disse landene. I og med at havre- og havregrynprodukter er en viktig del av kostholdet, og har mange positive effekter på helse, fikk Norge med støtte fra andre land gjennomslag for at grenseverdien for T-2 og HT-2 for havre-

og havregrynsprodukter ble hevet fra 50 µg/kg til 100 µg/kg. Men, forordningen sier at nivået bør/skal ned.

1. Artikkel 8 skal nr. 5 lyde: «Medlemsstatene og berørte parter skal innen 1. januar 2028 meddele Kommisjonen resultatene av undersøkelser som er utført og framskritt som er gjort med hensyn til anvendelsen av forebyggende tiltak for å unngå forurensning T-2/HT-2 i havre og havregryns-produkter.
1. Medlemsstatene og berørte parter skal regelmessig oversende data om forekomst av T-2/HT-2 i havre og havregryns-produkter.

Det er derfor av betydning at Norge gjennomfører T2/HT-2 undersøkelser av havre og havregrynsprodukter som selges til forbruker. Norge må også belage seg på at grensen for T2/HT-2 vil kunne settes lavere. Det er ikke kommet høringssvar til høringen. Mattilsynet mener at med de gitte overgangsordninger vil grenseverdiene for T2/HT-2 vil gjøre maten tryggere.»

32024R1756 Kommisjonsforordning (EU) 2024/1756 av 25. juni 2024 om endring og retting av forordning (EU) 2023/915 om grenseverdier for visse forurensende stoffer i næringsmidler (*Endring og rettelse av forskrift om visse forurensende stoffer i næringsmidler*)

EØS-notatet inneholder informasjon unntatt offentlighet, jf. offl. § 13.

32024R1808 Kommisjonsforordning (EU) 2024/1808 av 1. juli 2024 om endring av forordning (EU) 2023/915 med hensyn til anvendelsesdatoen for lavere grenseverdier for meldrøyesk-lerotier og meldrøyealkaloider i næringsmidler (**Grenseverdier for meldrøye og meldrøyetoksiner i mat**)

I [departementets EØS-notat](#) fremgår det under økonomiske og administrative konsekvenser: «Det er (...) kommet noe bekymring fra laboratorier og næringen, at nivået av meldrøyealkaloider kan bli utfordrende. Grenseverdiene vil gjøre at man bør anskaffe seg bedre renseutstyr, hvilket vil påføre virksomheter kostnader ved innkjøp av sorteringsutstyr.»

32024R1987 Kommisjonsforordning (EU) 2024/1987 av 30. juli 2024 om endring av forordning (EU) 2023/915 med hensyn til grenseverdier for nikkel i visse næringsmidler (*Endring av forskrift om visse forurensende stoffer i næringsmidler – nikkel*)

Forordning (EU) 2024/1987 setter grenseverdier for nikkel i utvalgte næringsmidler. I [departementets EØS-notat](#) fremkommer det under Økonomiske og administrative konsekvenser: «De foreslåtte endringene antas å ikke innebære vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for næringsutøvere eller myndigheter ut over generelle forpliktelser til farevurdering, overvåkning, analyser og kontroll basert på risiko for overskridelser. Mattilsynet har ikke egne forekomstdata for nikkel i næringsmidler. Vi er imidlertid kjent med at det er lignende problematikk med høyere nivåer for nikkel som for kadmium i områder med forekomst av alunskifer i dyrkningsjord. Tilgjengelig forekomstdata for nikkel i havre i alunskiferområder er sendt til EU-Kommisjonen og har, sammen med data fra flere MS, påvirket den foreslåtte grenseverdien. Grenseverdien er satt for havre uten skall, mens det er lagt til en faktor på 1,5 for å ta høyde for analyser som gjøres av havre med skall.»

EØS-notatet inneholder også informasjon unntatt offentlighet, jf. offl. § 13.

32025R2058 Kommisjonsforordning (EU) 2025/2058 av 14. oktober 2025 om endring av vedlegg II og III og retting av vedlegg II til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1333/2008 med hensyn til næringsmidler til bruk ved spesielle ernæringsmessige behov (*Tilsetningsstoffer til næringsmidler, oppdaterte kategorier for næringsmidler til bruk ved spesielle ernæringsmessige behov*)

Forordningen endrer unionslistene i vedleggene II og III til forordning (EF) nr. 1333/2008 om tilsetningsstoffer til næringsmidler. I [departementets EØS-notat](#) står det under punktet Vurdering at «Mattilsynets egne forekomstdata viser at innhold av uorganisk arsen i fisk og annen sjømat hovedsakelig er under foreslåtte grenseverdier. Dette gjelder stort sett også for blåskjell, men noen analyser har vist at innhold av uorganisk arsen kan variere fra et prøveuttak til et annet, innad samme lokasjon. I enkelte tilfeller har innholdet vært høyere enn grenseverdien som nå settes. Variasjonen i innholdet kan føre til noe uforutsigbarhet når det gjelder mulig overskridelse av grenseverdien. Per i dag er det ikke kjent hva som er årsaken til denne variasjonen. En hypotese er at det er noen typer alger som kan akkumulere uorganisk arsen og overføre det til blåskjell. Norge har sendt informasjon om denne variasjonen til Kommisjonen. Mer kunnskap om hva som forårsaker variasjonen, kan forhåpentligvis bidra til at det er mulig å etablere forebyggende tiltak mot overskridelser av grenseverdiene. Mattilsynet anser rettsakten som EØS-relevant og akseptabel.»